כל היד המרבה לבדוק. שבודקת תמיד שמא ראתה: בנשים משובחת. שמתוך כך לא אמי לידי ספק טומאה וכפלה לא אמי לידי איסורא: **ובאנשים.** שבודק עצמו תדיר בראמתו שמא יצא ממנו קרי: **תקצץ.** שמתמסס ומרגיש כשממשמש בראמה ומוציא שכבת זרע לבטלה: **גמ' הרגשה.** שמזדעזען מאריו כשמתמסס ורואה קרי: **אנשים.** משובחת דקמני קרי מרבה' אבל אתקצץ דבאנשים אפילו תדא דאמא: **לענין זיבה.** שיצא זוב ממנו ורואה לבדוק כדי לטמוא לאיתויי שמיס לטומאה ושלא לקרבן. זוב דומה למי בצק של שעורים וצא מבשר המתו ושכבת זרע בא מבשר המי וקשורה לבלון ביצה שמיה מחרת*: **בצרור.** דבר קשה שיש מתמתם: **במטלית עבה.** קשה היא ומיה מתמתם: **שנזדעזעו אבריו.** שנעקר זרע מגופו: **אוחז באמה.** שלא יצא הזרע עד שיבלע את המרזומה שבפיו דתנן לקמן בפ' יוצא דופן (דף מ.) הזב ובעל קרי אין מטמאין עד שבלע טומאתן לגוף: **כאילו מביא מבול.** שעבירה זו היתה כידם דכתיב (בראשית ו) כי השחית כל בשר ואחרו* גרותמין קלקלו: **כיון דעקר עקר.** ומשום חמוס דהשתא לא נפיק מיד: **לא שכיח.** וכי קתני למה זה דומה (ב)דתמילתו לא יצא אלא ע"י משמוש האבר שליו נעקר יחד אלא כשהוא ממשמש יוצא מעט מעט והולך אבל היכא דיצא מהרגשה ונעקר כולו כאחד הו לא מוסיף: **ניצוצות ניתזין.** שליו אוחז ואיו מטיל לחרחוק: **כרות שפכה.** כרים אין מימי רגליו עושים ציפה: **איסורא.** אסור לאחוז ואפילו לא אפשר לו בענין אחר אע"פ שמוציא לענ כדקתני מוטב שיוציא לענ כו': **תקנתא.** יסמין על גבי עפר חיתוח דמשמע דאי ליכא הני יאחוז באמה: **הנחמים באלים.** שמתמתמים בעלי אילנות במדורות גדולים כלומר בעלי הגאות: **באלים.** כמו (שם לח) אחת האלה: **דשף ויתיב.** שם מקום (ג)המובלע במלכות והרדעא מפי מורי הזקן*: **אחוז באמה.** שלא יפלו מיס על הגב: **עשאוהו.** להא דרב יהודה: **כבולשת.** בולשת אול שמתפשטין ובחזין כדמתרגמינן (שם לח) ויתפש ובלש: **דלילא.** ומתירא שמא יפול: **דרביה.** שמואל: **דשכינה.** שורה בנית הכנסת: **אימתא דמריה.** הקב"ה**הוא**פי' במקום אחר נמי שרי לדיליה: **עטרה.** שפה גבוהה המקפת את ראש הגיד: **מעטרה.**

כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת
ובאנשים תקצץ: **גמ'** מ"ש נשים ומאי שנא אנשים נשים לאו בנות הרגשה נינהו משובחות אנשים דבני הרגשה נינהו תקצץ אי הכי מאי אריא מרבה כי לא מרבה נמי כי קתני מרבה אנשים תנא בד"א לענין שכבת זרע אבל לענין זוב אף הוא משובח בנשים ואפי' לענין שכבת זרע אם בא לבדוק בצרור או בחרס בודק ובמטלית לא והתניא בודק עצמו במטלית ובכל דבר שרוצה כדאמר אביי במטלית עבה הבא נמי במטלית עבה והיכא איתמר דאביי אדא דתנן* היה אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזעו איבריו אוחז באמתו ובולע את התרומה אוחז והתניא *רבי אליעזר אומר כל האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמר אביי במטלית עבה רבא אמר אפילו תימא במטלית רכה כיון דעקר עקר ואביי חייש דלמא אתי לאוסופי ורבא לא חייש דלמא אתי לאוסופי ולא *והתניא הא למה זה דומה לנותן אצבע בעין שכל זמן שאצבע בעין עין מדמעת וחוזרת ומדמעת ורבא כל אחמומי והדר אחמומי בשעתיה לא שכיח גופא ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמרו לו לרבי אליעזר והלא נצוצות נתזין על רגליו ונראה בכרות שפכה ונמצא מוציא לעז על בניו שהן ממזרים אמר להן מוטב שיוציא לעז על בניו שהן ממזרים ואל יעשה עצמו רשע שעה אחת לפני המקום תניא אידך אמר להן רבי אליעזר לחכמים "אפשר יעמוד אדם במקום גבוה וישתין או ישתין בעפר תיחוח ואל יעשה עצמו רשע שעה אחת לפני המקום הי אמר להו ברישא אילימא קמייתא אמר להו ברישא בתר דאמר להו איסורא הדר אמר להו תקנתא אלא הא אמר להו ברישא ואמרו ליה אין לו מקום גבוה ועפר תיחוח מאי אמר להן מוטב שיוציא לעז על בניו ואל יעשה עצמו רשע שעה אחת לפני המקום וכל כך למה מפני שמוציא שכבת זרע לבטלה דא"ר יוחנן 'כל המוציא שכבת זרע לבטלה חייב מיתה שנאמר °וירע בעיני ה' (את) אשר עשה וימת גם אותו רבי יצחק ורבי אמי אמרי 'כאילו שופך דמים שנאמר °הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת סעיפי הסלעים אל תקרי שוחטי אלא סוחטי רב אסי אמר כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא תחת כל עץ רענן וכתיב התם °על ההרים הרמים ותחת כל עץ רענן רב יהודה ושמואל הוו קיימי אאינרא דבי כנישתא (ח) רשף ויתיב בנהרדעא אמר ליה רב יהודה לשמואל צריך אני להשתין א"ל *שיננא ארוז באמתך והשתן לחוץ היכי עביד הכי והתניא ר"א אומר כל האוחז באמתו וכשתין כאילו מביא מבול לעולם אמר אביי עשאו כבולשת *דתנן "בולשת שנכנס לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאין להן פנאי לנסך אלמא דכיון דבעיתי לא אתי לנסוכי הכא נמי כיון דבעיתי לא אתי להרהורי והכא מאי ביעתותא איכא איבעית אימא ביעתותא דליליא ודאינרא ואיבעית אימא ביעתותא דרביה ואב"א ביעתותא דשכינה ואיבעית אימא איתתא דמריה עליה דקרי שמואל עליה אין זה ילוד אישה ואיבעית אימא רב נחמן °אם היה נשוי מותר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה דרבי בנימין בר חייא 'אבל מסייע בביצים מלמטה ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן 'גבול יש לו מעטרה ולמטה מותר מעטרה

מוסף רש"י
ראה בעמ' הקודם למטה

[לקמן לה:]

לקמן מי

שכח מאי לקמן מנ:

[ריש יבי]

[לקמן מנ:]

הגהות הב"ח
(א) גמ' מישאל דשף ויתיב . ל"ב מי' נמרש"י פ' בני המיר וס"פ אם אין מביאין : (ב) רש"י ד"ה לא שכיח וכו' דומה סיבה בהתילתו : (ג) ר"ח דשף וכו' סמוכנא ל"ב פירוש המומר בתוך המוס של נהרדעא :

[ומ"ש מרש"י בר"ה כדם וכמגילה כט. וכמ"ז מנ:]

דברים יב

[ברכות לו. וב"ע ומש"ם בסיד של הגליון תגיגה שי: פירוש של ביעות]

ע"ז מ: [תוספות כו. שבת מח.]

תוספי הרא"ש
מתני' כל היד המרבה וכו' ובאנשים תקצץ * באותו ענין שהוא סתומים אבל מעטרה ולמטה או בצרור או במטלית עבה אם בא לבדוק בודק : **נשים** דלאו בנות הרגשה נינהו * פרש"י שאינן מתחמטות והראוה קרי מחמת מישמוש * משמע הא אם מתחמטות אסור אלמא נשים מותרות על השותת זרע * וכן משמע מתוך פר"ח שפי' נשים דלאו בנות הרגשה נינהו שראוה דם בלא הרגשה ומשמע שר"ל אע"ג דספקות זרע לבטלה טוב לה שתבדוק כדי לתפרישם מטומאת מותרות ומלשמש עם בעלה בטומאה * אבל אנשים שאינן ראין קרי ולא הרגישו לבדוק אבל אם היו רואים בלא הרגש מיקרי משבחת כשבודק אע"פ שמוציא זרע מידי דהוה אוב * ועוד י"ל דלאו בני איסור הרגשה נינהו אע"פ שמתחמטות וראוה קרי וא"ת ומ"ם וכ"ת משום דלא מיפקרי אפריה ורביה אנשים נמי לאחר שקיימו לא ליפרו * ומי' י"ל אנשים לעולם מיפקרי משום דכתיב בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידיך כראיתא בפרק הבא על יבמתו ומיהו קשה לר' יוחנן בן ברוקה דאמר התם על שניהם הוא אומר פרו ורבו ליתסרין * וי"ל דהייט טעמא דאנשים מיפקרי לפי שמוציא מבראש אבל אשה מוערת מבפנים * והא דאמרי' נ' נשים מפשטות בסוף דסמכתא הא שאר נשים אסורי י"ל לפר"ח ולרש"י ניחא דאסורי משום השותת זרע ולאורך מירשא נמי איכא לפיסר דאסורי משום שמשהיתות זרע האיש * א"נ איכא לפ"רשי ז"ל דאינו מרבה כי לא מרבה נמי * פי' אא"ב מתני' לענין זוב ואיירי ואע"ג דבזוב ליכא למיחש מ"מ נורה לענין זוב אמר שמא יבדוק לענין שכבת זרע וכי נזור רבנן דוקא בברכה אבל בלא מרבה לא נזור כיון דאינו אסור אלא משום נזירה בעלמא ועוד דלא מצי למינזר אפי' בלא מרבה שהרי צריך הוא לבדוק כדי לידע מצון ראיותיו ולספר ו' נקיים אלא כיון דמסקא מתני' משום דאנשים בני הרגשה נינהו אלמא בשכבת זרע מיקמא לה דאי כוזב ומשום נזירה הכי הוה לך למיסר אנשים דאתי לידי הרגשה בשכבת זרע * א"ח אפי' לא מרבה נמי * א"נ ר"ל דאא"ב מתני' בבדוק בצרור או בחרס או במטלית עבה דלא אתי לידי חיסום * ומי' בטרבה נזור שמא ישכח ויבדוק בטטלית רכה אלא דבמטלית רכה מוקמת לה דאי במטלית עבה ושמוש נזירה הכי הוה לך למיסר אנשים דאיכא למינזר בהו משום הרגשה : **ודקתניא** רבי אליעזר אומר * אע"ג דדבנן פליגי עליה * פריך מר' אליעזר וכן לקמן פריך מיניה עליה דשמואל דראמר שבזוב הכמים ורבוב לר' אליעזר ולאו מחלוקת נמור הוא אלא ששאלו לו מה ישנו לניצוצות וכן משמע סתמא דהלמודא ביומא בפרק אמר להם הסמוכה נבי כל המפיל מים משון (כבוס) קדושי ידים ורגלים דייש בגמרא בשלמא רגלים משום דאיכא ניצוצות הוראיכא ניצוצות אלמא משמע דאמר לאוצו באמת הכן נמ' כיצד מברכין דקאמר ואי ליכא עפר תיחוח ישמור במקום גבוה וישתין במקום מרחן. **והלא** ניצוצות ניתזין * תימה אמאי לא מיפרר שהשמשקה מרשמע ביומא אי ישיע מביצים ולמטה או משפרה ולמטה ?

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com